

CRIT D'ALERTA

En primer lloc, vull deixar ben clar que el propòsit d'aquest escrit no va lligat a cap censura, ni té la pretensió de donar consells a ningú, i molt menys polemitzar sobre un fet a bastament conegut, com és la sardanova.

Això vol dir que, personalment, opinaré sobre qüestions sardanístiques, sense posar mai en dubte la bona voluntat dels qui intenten introduir noves formulacions en allò que és tradicional de cobla; però es posa de manifest que aquesta pretesa reforma potser obeeix a l'observació d'una certa debilitat en l'estat actual de la nostra dansa.

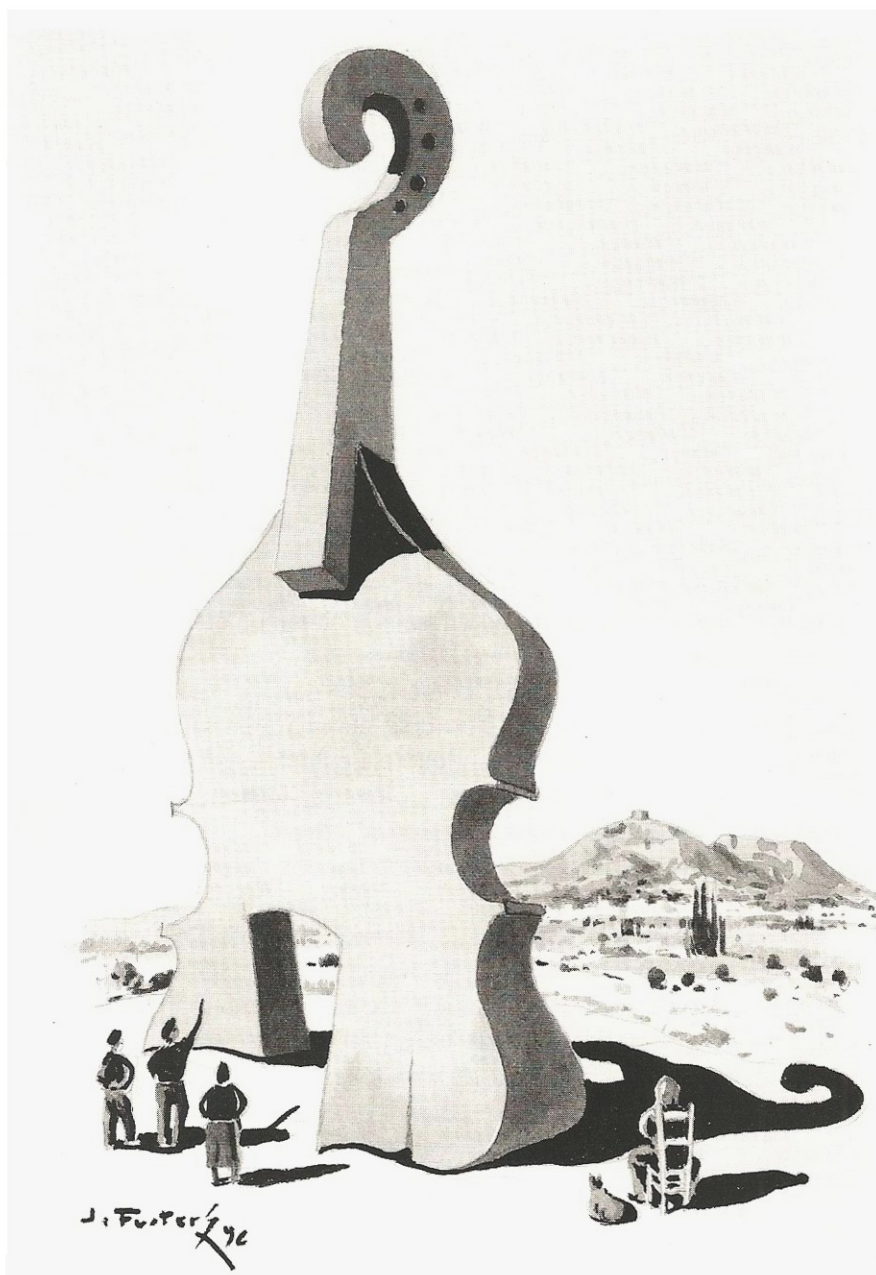
Aclarits aquests conceptes, intentaré, sempre a títol personal i amb recta intencionalitat, fer un examen de caràcter local de l'actual estat de la sardana a casa nostra. Aquestes apreciacions no volen ser una oposició rotunda a aquest petit "cisma" sardanístic, però sí un crit d'alerta contra una sèrie d'opcions que el meu pobre entendre fa molt temps que rebutja.

La sardana no respira prou bé, potser i per sort es tracta d'un lleuger refredat. Desitgem la reafirmació d'un dels puntals més forts de la nostra cultura. Dic això amb el convenciment que els cataplasmes i els succedanis que s'han inventat modernament per apaivagar la malúria en comptes d'esmolar, crec que faran osques. Considero que tot i la bona voluntat, la sardanova no és la panacea per revitalitzar la dansa dels catalans.

Fa més d'un centenar d'anys que les experiències de Pep Ventura redimiren la sardana. De l'anècdota es passà a la categoria, fou l'emancipació de la cobla. De les primigènies formes del contrapàs, amb manca de mitjans d'instrumentació, sorgí la cobla, la qual els anys han consolidat com el definitiu instrument que ha donat pas a la conversió de la sardana en símbol de Catalunya. Aquest timbre únic de tan singular puresa no es pot perdre, sota el meu criteri, amb la introducció d'elements foranis que forçosament degenerarien en el ridícul.

Precisament Torroella, que gaudeix de l'honor de tenir des del 1884 la cobla degana i que té un dels més sòlids prestigis sardanistes, potser el poble que ha donat més ales i un dels més grans compositors de tots els temps de la sardana, no pot restar indiferent davant d'un canvi que possiblement desfaria el màgic encant d'aquesta dansa única.

A part d'aquesta consideració de caràcter general, hem de parlar concretament de la nostra vila. Observem que aquell bleix de creació pujant, que es manifestà ja a partir de principi de segle quan la nissaga de les més il·lustres famílies musicals del nostre poble gaudien d'un prestigi reconegut arreu de Catalunya, s'està fonent.

Monument a Miquel Pardas. Dibuix de Joan Fuste.

Pardas, Rigau, Bou, Vallespí, autarquia de noms que sostingueren el foc sagrat de la inspiració més pura, músics de casa, genuïnament nostres, donaren dies de glòria a la dansa popular i una significació rotunda a la profunda veu de la nostra idiosincràsia. La continuïtat d'aquests noms d'una gran transcendència històrica, que fugí dels nostres àmbits, obriren pas a una nova generació educada amb més cura tècnica i musical. Fou l'època dels

grans instrumentistes, i a la vegada excel·lents compositors: Coll, Font, Viladesau (anomenat pel cèlebre Pau Casals “el príncep de la tenora”) i molts altres, perfectament classificats en innombrables escrits de P. Castells E. Vilà, que fan ajustada referència al procés evolutiu del nostre tarannà musical.

Més tard, les aportacions de S. Dabau, els germans Font, E. Vilà, F. Graells, J. Pujol, entre altres, donen a la sardana un nou impuls revitalitzador que fa que es perllongui a Torroella aquesta tradició que tant l'honora.

Aquesta inexcusable referència no és pas l'objectiu d'aquest escrit. Allò important amb vista al futur sardanístic de Torroella seria saber avui quants joves músics tenim i la preferència que senten pels diferents instruments de la cobla. Establir comparacions de qualitat i nombre amb músics professionals de 50 anys enrera; contrastar opinions sobre les seves inquietuds i projectes; saber si entre els seus somnis particulars hi va inclòs l'estudi seriós de la composició de sardanes.

Donem per segura l'alta preparació cultural musical dels joves músics d'avui, però a ningú escapa que el contingut i la força del concepte sardanístic d'aquells músics menys preparats d'ahir superava amb escreix tot el bagatge “científic” dels músics actuals. L'empirisme, o sigui la veu de l'experiència, unida a la recerca creadora i valenta feia la resta, i es recollien fruits autènticament propis de la terra.

Actualment, es reconeix amb goig i ens felicitem amb sa orgull de l'execució impecable, escoltem admirats les sonores i ben timbrades harmonies de la cobla, però, dit sigui de pas, enyorem la profunda veu que surt del moll de la terra nostra, enyorem la dolça i encertada melodia del cant de la tenora i l'espiguet atrevit del clarinet, que parlin de l'origen i que s'identifiquin amb les nostres més profundes arrels.

Crec que el reconeixement de la nostra singular dansa radica en els símbols. El principal i més important és el de germanor, vincle d'unió de totes les mans que formen una anella indestructible en la qual hi cap tothom. Altres són l'exemple de concòrdia i apropament, perquè l'anella no és excloent i de cap manera discriminatòria.

Dic això perquè considero digne d'un especial comentari el fet de les competicions sardanistes; l'aplec és importantíssim per la força de convocatòria, és sa i aconsellable, però les competicions, respectant sempre la indubtable bona voluntat dels organitzadors, han trencat el vertader sentit i sentiment de la nostra dansa, per convertir-la en rotllana excloent que degenera en simple folklore, gent uniformada que fan una exhibició acurada, “científica”, rigorosa, perfecta, però freda com el glaç, que ofega els més genuïns i purs sentiments de la nostra dansa; les anelles són tancades, excloents, àvides de premis i puntuacions.

Si un mèrit té la sardana és que no frena per cap motiu l'entrada a l'anella, que és com una suggestió a la germanor, o sigui, la simbiosi perfecta de la unió entre els pobles sense cap mena d'entrebancs.

Penso que seria una iniciativa afortunada per part de les entitats culturals convocar reunions entre els joves músics vilatans per estudiar l'actual situació de la sardana a la vila, amb la participació de músics de més edat, que per fortuna poden donar encara orientacions molt valuoses, i també fomentar l'ensenyament dels nous balladors, mantenint sempre l'ideal primigeni, sostenidor únic d'aquesta dansa de germanor.

Considero necessari estimular els joves músics torroellencs. Estic segur que la plenitud d'aquest art excels només és possible quan l'home creu sentir-se identificat amb el seu entorn i lluita per esbrinar la veritat del nostre profund sentit de la vida. Tot això encaminat a aconseguir que els joves compositors puguin tornar a trobar aquella deu perduda, el doll d'aquelles fresques tonades que feien aixecar els peus de terra i brillar els ulls de joia, amb la il·lusió d'eixamplar la sardana cap a una anella d'universal unió.

És veritat que la vida i els costums s'internacionalitzen, és veritat que la tendència a acceptar coses contradictòries també hi és, però cal tenir en compte sempre que els pobles que saben acceptar, com el nostre, el millor dels altres i conservar el més intrínsecament genuí de si mateix, són els que sobreviuran, perquè demostraran tenir això que precisament té la sardana, que és l'harmonia del conjunt en una sola anella.

Joan Fuster i Gimpera